

JESZTL JÓZSEF, LENCSE MÁTÉ: TÁRSASJÁTÉK-PEDAGÓGIA

Az ismertetésre kerülő, Jesztl József és Lencse Máté által írt kötet négy nagyobb fejezeten keresztül azt veszi górcső alá, hogy játék közben hogyan történik a tanulás, fejlődés, miközben a játék maga élmény marad. A könyv szerzőinek közös vonása, hogy mindketten foglalkoznak, találkoznak munkájuk során hátrányos helyzetű és roma gyerekekkel, akiket gyakran másnak, nehezen kezelhetőnek vél a társadalom vagy a hazai oktatási rendszer. Ezen információ egyértelműen hatással van a munka pedagógiai szemléletmódjára. A jó játék a játékon belüli probléma megoldására motiválja a gyerekeket. A kiadvány olyan módszertani olvasmánynak számít, amely a 21. század tanárainak egyértelműen ajánlott, fontos lehet, hogy tartalmát ismerjék, és a megismert technikát adott esetben használják. A társasjáték-pedagógia mint alternatív, modern oktatási módszer, véleményem szerint is nagymértékben alkalmazható az integráció mellett elkötelezett általános és középiskolákban, hiszen a társasjátékokban és minden játékos helyzetben a való életnél kevésbé kockázatos, biztonságosabb légkörben tud a gyermek tanulni. Mindezt nyomatékosítja, hogy a társasjátékokban jelölők, bábuk képviselik valós emberi lényünket.

A szerzők az első fejezetben kifejtik, hogy azért játszunk, mert játszani szeretnénk (belső motiváció megjelenése), és nem azért, hogy megtanuljunk valamit (külső motiváció). Amennyiben a játékot pedagógiai céljaik eléréséhez hívják segítségül a kollégák, akkor az már kötelező jellegű tevékenység lesz egy tanórán. Ennélfogva a társasjátékok alapvetően a tanulók belső motivációjára alapoznak. Ennek fejlesztése nagyon hasznos lehet a hátrányos helyzetű és roma fiatalok iskolai karrierjének eredményességében, akik jellemzően lakóhelyi, családi hátrányokkal érkeznek az iskolákba. Itt gyakran alacsonyabb minőségű oktatásban részesülnek, így újabb hátrányokat, kudarcokat átélve kudarckerülő, alacsony belső és elsajátítási motivációval rendelkező felnőttekké válhatnak. A belső motiváció erősítésének, hosszú távon a tanulás mint érték interiorizálásának, de a tananyag iránti érdeklődés felkeltésének, a tanóra való megérkezésnek egyaránt kiváló lehetőséget nyújthat a társasjátékok beépítése egy-egy tanórába a pedagógiai munka során. A társasjátékok kiválóan alkalmasak lehetnek még a saját élményből való tanulás megtapasztalására, az élménypedagógia mentén való tanításra. Az iskolák pedagógiai programjai elveikben gyakran nyitottak a modern oktatási módszerek felé, de – meglátásom szerint – az oktatási intézmények többségében sajnos ez mégsem tud kellőképpen megjelenni, hiszen a legfontosabb

a tananyag megfelelő mennyiségben való „leadása”. A kötetben egy kiemelkedően élethű párbeszéd olvasható a *Miért játszunk?* című alfejezetben, ahol rendkívüli aktualitást mutatva jelenik meg az időhiány mint fő ok említése annak magyarázataként, hogy miért nem használja a játékokat a tanár a mindennapi edukáció során. Az első fejezetet a társasjáték-pedagógia nyolc pontban összeszedett alapelveinek felvázolása zárja. A felsorolt pontokban projektszemlélet fedezhető fel, vagyis a játék nem direkt tanulási szituáció, így az eredményt sem azonnal várja a pedagógus. Mindemellett megjelenik, hogy a társasjátéknak alapvetően nem a tanóra a természetes közege. Aki szeretné a módszert kipróbálni, annak a választási lehetőséget kínáló, ajánló, motiváló mentor tanárszerepet ajánlott felvennie.

A társasjátékok fejlesztő hatásait életközeli helyzetből, a címekhez hűen világitják meg a szerzők a második fő fejezetben a *Nincs kegyelem!* és *Modern Art* társasjátékok részletes bemutatásával. Mindkettő licites játék, a *Nincs kegyelem*ben 35-ig kell ismerni a számokat, ez kétféle licitmechanizmusra épül, mindenkinek 11 zsetonja van, a cél, hogy a játékosok elkerüljék a kártyák felvételét, amelyek mínusz pontot érnek. A *Modern Art*ban a játékosok művészeti galériák tulajdonosai, fiatal feltörekvők képeit licitre bocsájtják, és maguk is vásárolnak. A cél a legnagyobb haszon elérése. Itt már ötféle licitmechanizmust is ismerni kell, tehát ez egy komplexebb játék. Összességében mindkét játék a matematikai kompetencia fejlesztését célozza új mélységekkel. Ez a fejezet nagyon kreatívan lett megírva, mint ahogy a társasjáték-pedagógia módszertana is annak mutatkozik. Amennyiben a tanulók fejlesztendő kompetenciájára fókuszálunk, kiderül, hogy egy ötletgazdag nevelő szinte az összesre jól alkalmazható társasjátékot tud leemelni a polcra. A legtöbb társasjáték azonban az olvasási és számolási készségek, kulcskompetenciák fejlesztése köré szerveződik. Ha a fenti két kompetencia fejlettsége alacsony szinten áll, bizony a legtöbb tantárgyban nehézségeik lehetnek a fiataloknak, így semmiképp sem elhanyagolható ezek fejlesztése, akár olyan indirekt módszerek által, mint a társasjáték.

A kiadvány harmadik fő fejezetéhez érve leírásra kerülnek a különböző szempontok, amelyek mentén érdemes lehet társasjátékos projekteket kidolgozni az érdeklődők számára. A célok, játékok kiválasztásától a praktikus játéktár kialakításán keresztül a játékszabályok megfelelő átadásának praktikáig, a játékosként való viselkedésig minden apró részletre kitérnek az írók. A legkomolyabb szakmai hozzájárásról az erről szóló *Szabálymagyarázati kisokos* alfejezet tanúskodik.

A *Mérési lehetőségek* címet viselő, negyedik fő fejezet bemutatja a tanulók fejlődésének monitorozására kifejlesztett naplózás technikáját. A partikat követően a megfigyelőként részt vevő oktató személyre szabott naplójában minden gyerek fejlődését értékeli. A különböző kategóriákhoz hat-hat állítás tartozik, mint tanulási eredmény ezek jól rajzolják ki a fejlődési szinteket is a tanulási folyamatban. Az adott kategória állításait a pedagógus egy ötfokozatú skálán értékeli, így az eredmények összehasonlíthatóságára is lehetőség nyílik. Tizenegy kategóriát

tartalmaznak a naplók, amelyek részletessége alátámasztja, hogy a társasjáték játék ugyan, de komoly relevanciával, fejlesztő hatással is bírhat a gyerekek művelődése során. Értékelésre kerül a fiataloknál többek között a kihívások keresése, a szabálykövetési magatartásuk vagy a saját játékukról való gondolkodásuk és a döntéshozataluk is. A mérőeszköz gyakorlati helytállását kívánja példázni a Toldi Tanoda eredményeinek beemelése az írásba. Végül, a kiadvány gyakorlatorientáltan, táblázatos formában, a naplók fejlesztési területei mentén egy társasjáték-repertoárt is közöl. Ez a lista az iskolán kívüli, nagy lélegzetvételű játékokon felül, 90 perces játékokon át az egyetlen tanóra ideje alatt kipróbálható játékokra is sok-sok példát hoz, ezzel támogatva a módszer többféle tanulási környezetben, helyzetben való lehetséges kipróbálását.

A kötet összességében egy jól átgondolt, jó stílusban megírt, közérthető nyelven megfogalmazott, újító erejű munka. Segítségével egy valóban rendkívül újszerű pedagógiai módszer és abban rejlő lehetőségek tárulnak az olvasók elé. A megismert tanítási eszköz sokféle lehetőséget biztosít tantermi vagy azon kívüli alkalmazásra a még csak pályára készülő pedagógushallgatók és a gyakorló tanárok számára egyaránt.

(Jesztl József – Lencse Máté: *Társasjáték-pedagógia*. Budapest: Demokratikus Ifjúságért Alapítvány, 2018, 108 o.)

Janó Evelin

szociológus-tanár, doktorvárományos hallgató,
Eötvös Loránd Tudományegyetem Társadalomtudományi Kar
Szociológia Doktori Iskola